

**АҚПАРАТТЫҚ
АУДАРМАНЫҢ
БҮГІНГІ ҚОҒАМДАҒЫ
ОРНЫ**

Қазіргі қоғамда қарым-қатынас орасан зор, яғни адамдар мен басқа да әлеуметтік субъектілер арасындағы ой алмасу, идеялар, білімдер, дағдылар, бағалау және ақпараттың жұмыс істеуі тұлғаны, әлеуметтік топтарды, институттарды және тұтас қоғамды дамытады. Байланыс барлық әлеуметтік субъектілердің, сонымен қатар экономикалық, саяси, әлеуметтік және мәдени барлық әлеуметтік салалар мен процестерді қамтиды. Ақпарат жеке адамның да, жалпы қоғамның да өмірінде маңызды рөл атқарады.

Ақпараттық аударма – қандай да болмасын ақпаратты, мәліметтерді беру болып табылады. Ақпараттық аударманың өзі өз ішінде мынадай түрлерге жіктеледі:

- ғылыми-техникалық аудармаға ғылыми мақалалар, монография, техникалық сипаттама жатады. Әр саланың өзіндік қолданылатын қалыпты стилі, термині, мәтіндік құрылымы болады. Бұл саладағы шығармаларды аударуға сөздік те аздық етеді, кәсіби маман біліміне, тәжірибесіне де сүйенген дұрыс. Ғылыми мәтіндер қатаң морфологиялық және синтаксистік құрылымға ие, сөздің бірыңғай орамдары, біркелкі стиль қалыптасқан. Ғылыми-техникалық еңбектерді аудару көп салалы білімді қажет ететіндіктен, бұған білікті кәсіби маман ретінде бейімделген жөн.

- ресми-іскери аударма. Ресми-іскери стильдің қарапайым үлгілерінен (өтініш, арыз, мінездеме және т.б.) бастап күрделі түрлеріне (жарғы, жарлық, ереже, келісім және т.б.) дейін қазақ тілінде көрініс тапты және олар түгелдей дерлік аударма процесі арқылы жүзеге асырылады.

- газеттік-ақпараттық аударма – жаңа мәліметтерді, тың деректерді, тосын оқиғаны оқырмандарға жеткізу. Мұндай мәтіндер әр алуан сипатта: қысқаша ақпараттық хабарлар, ресми хабарлар, мақалалар, шағын және кең көлемді сұхбаттар, тақырыптық әрі белгілі бір мәселеге қатысты мақалалар, хабарландыру, репортаж т.б. түрде беріледі. Алайда газет-журналдың қалыптасқан өзіндік бірыңғай, дербес стилі болады. Спорт газеттерінде спорттық стиль қалыптасқан сөз қолдану үлгісі болса, мәдениет баспасөзі эстетикалық, өнер ғылымы мәтіндеріне негізделеді. Әр саладағы баспасөздің өзіндік мақсат-мүддесі, идеологиялық нысаны, тақырыптық бағыт-бағдары қалыптасады.

Бұқаралық ақпарат құралдары қоғамның жалпы рухани мәдениетінің коммуникативті принциптері мен құндылықтарына сәйкес жұмыс істеген кезде бұқаралық коммуникацияның оң әсері айтарлықтай артады. Қазіргі қоғамға тән ерекшелік - жаңа (электрондық) байланыс құралдарының пайда болуы, байланыс процестерінің күшеюі және бұқаралық сипаты, әр түрлі типтегі байланыс пен байланыс құралдарының синтезі, сонымен қатар коммуникация мен ақпараттық процестердің жаһандануы. Радио, теледидар, компьютерлік желілер және басқалары - электрондық байланыстың жаңа құралдары. Олардың кең таралуы мен қолданылуы коммуникация процестерінің күрт күшеюіне және бұқаралық сипатына әкелді. Мұның бәрі қоғам өмірінің әр түрлі жақтарына: экономикаға, саясатқа, әлеуметтік құрылым мен өмір салтына, мәдениетке сапалы түрде әсер етті. Байланыс және бұқаралық ақпарат құралдары қазіргі қоғамдағы маңызды әлеуметтік институтқа айналды. Сонымен қатар, олар іс жүзінде барлық басқа әлеуметтік институттардың - экономика, саясат, мәдениеттің маңызды компоненті болып табылады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Бұқаралық ақпарат құралдарының маңызды қызметі - олардың қоғамдағы шоғырландырушы рөлі. Қазіргі қоғамда бұқаралық ақпарат құралдары қоғамның әр түрлі бөліктері арасындағы әлеуметтік байланыстарды қолдаудың маңызды орталығына айналды. Миллиондаған адамдар үшін теледидар экраны мен компьютер қоршаған әлем туралы ақпарат пен білімнің негізгі көзіне айналды. Бұл әлеуметтік қатынастар жүйесінің бөлігі бола отырып, ақпарат, білім, мәдениет таратуға көмектеседі, үгіт-насихат құралы, әлеуметтік реттеуді жүзеге асырады. Ең алдымен, тиімділігі, адамдарды оқиға орнынан дер кезінде хабарлау мүмкіндігі. Сондықтан да ақпараттық аударманың қазіргі таңдағы рөлі оразан зор болып табылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Жұмабекова А.Қ. Аударматанудың негіздері : Оқу-әдістемелік құрал. - Алматы, 2012. - 296 б.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). 1975.
3. Тарақ Ә. Аударма процесі жайында // Аударматану (ғылыми-практикалық көмекші құрал). Алматы: «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы, 2008.
4. Луман, Н. Медиа коммуникации, 2005.
5. Тарақов Ә.С. Аударма әлемі. - Алматы, 2011.
6. Сәмитұлы Ж. Аударма теориясы және практикасы. - Алматы, 2005.

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!**

